

Head kolleegid!

Käesolev analüüs on kaheksas omasuguste sarjas, pakkudes informatsiooni nii inglise keele riigieksami põhimõtete kui ka kevadel toimunud eksami kohta. Eksami analüüsis kõrvutatakse 2004. aasta eksamitulemusi varasemate aastate eksamitega ja tuuakse välja olulisimad eksamil ilmnunud puudused õpilaste ettevalmistuses. Antakse ka soovitusi eksamiks valmistujatele.

Koostamine, üldosa, kuulamis-, lugemis- ja suuline osa: Irma Põder
Kirjutamisoskus: Esta Hio
Keelestruktuur: Merike Saar

Eksami töörühm tänab kõiki eksamitööde hindajaid tulemusriikka koostöö eest.

Analüüsis esitatud statistilised andmed pärinevad REKKi IT talitusest.

SISUKORD

INGLISE KEELE RIIGIEKSAMI PÕHIMÕTTED

1. Eesmärk
2. Ülesehitus
- RIIGIEKSAM 2004
1. Eksamitöö põhiaandmed
2. Eksami korraldus
3. Eksamil osalejate andmed
4. Hindamine
5. Eksami tulemused ning võrdlus varasemate eksamitega
 - 5.1. Üldanalüüs
 - 5.2. Kirjutamisosa
 - 5.3. Kuulamisosa
 - 5.4. Lugemisosa
 - 5.5. Keelestruktuur
 - 5.6. Vastusleht
 - 5.7. Suuline osa
6. Apellatsioonid ja nende lahendamine
7. Järeldused
8. Kirjutamisosa näidised

INGLISE KEELE RIIGIEKSAMI PÕHIMÕTTED

1 Eesmärk

Inglise keele riigieksami eesmärgiks on:

- 1) tagada gümnaasiumilõpetajate eksamihinnete võrreldavus;
- 2) võimaldada õpilastel saada objektiivsem pilt oma õpitulemustest;
- 3) saada ülevaade õpetamise/õppimise tulemuslikkusest koolis;
- 4) kontrollida riikliku õppekavaga määratletud õpitulemuste saavutatust
 - suulisest kõnest arusaamisel (kuulamisoskus),
 - suulisel suhtlemisel (kõnelemisoskus),
 - kirjalikust tekstist arusaamisel (lugemisoskus),
 - kirjalikul suhtlemisel (kirjutamisoskus),
 - keelestruktuuri tundmisel.

2 Ülesehitus

Eesmärgist tulenevalt koosneb inglise keele riigieksam viiest osast, millest neli (kirjutamis-, kuulamis-, lugemis- ja suuline osa) kontrollivad erinevaid osaoskusi ja viies – keelestruktuuri osa – kontrollib õpilaste oskust inglise keele grammatikat kontekstist lähtuvalt õigesti kasutada.

Eksam toimub kahel päeval. Esimesel päeval täidetakse kirjalikud ülesanded (kirjutamis-, kuulamis-, lugemis- ja struktuuriosa) ning ühel viiest määratud päevast sooritab eksaminand suulise osa. Kirjalik eksam toimub kahes jaos: eksam algab kirjutamisosaga, sellele järgneb väike vaheaeg ja seejärel viiakse läbi kuulamis-, lugemis- ja struktuuriosa.

Kokkuvõtlikult on inglise keele riigieksami ülesehitus järgmine:

Eksamiosa	Tekste	Ülesandeid	Punkte	Aega
Kirjutamine		2	20	75 min
Kuulamine	3	3-4	20	30 min
Lugemine	3	3-6	20	50 min
Keelestruktuur		3-4	20	40 min
Suuline		3	20	15-18 min

Seega kestab kirjalik töö kokku 3 tundi ja 15 minutit. Vastuslehtedetäitmiseks antakse õpilastele veel kuni 30 minutit lisaaega vastuste tööst vastuslehele kandmiseks.

Kõigil osadel on eksami lõpptulemuses (maksimaalselt 100 punkti) võrdne kaal: iga osa eest on võimalik saada kuni 20 punkti. See aga ei tähenda, et kõik osad sisaldaksid ühepalju üksikküsimusi. Nende arv võib ositi varieeruda ja lõpptulemuse saamiseks korrutatakse eksaminandi tulemus vastava koefitsendiga.

RIIGIEKSAM 2004

1 Eksamitöö põhilandmed (vt tabel 1)

Ka 2004. aasta inglise keele riigieksam lähtus eeltoodud põhimõtetest. Kirjalikus eksamitöös (vt lisa 1) oli neli osa (kirjutamis-, kuulamis-, lugemis- ja keelestruktuuri osa) ning koos vastuste vastuslehele (vt lisa 2) kandmisega kestis eksam 3 tundi ja 40 minutit. Suuline (kõnelemis-) osa (vt lisa 7-9) toimus eraldi ning igal õpilasel oli vastamiseks 15-18 minutit.

Kõigil viiel eksamiosal oli hindamisel võrdne kaal, st iga osa eest oli võimalik saada maksimaalselt 20 punkti (vt tabel 1). Nn objektiivselt hinnatavatest osadest sisaldas kuulamisosa 29, lugemisosa ja keelestruktuuride osa mõlemad 40 üksikküsimust. See tähendab, et iga üksikküsimus andis nii keelestruktuuride kui lugemisosas 0,5 punkti. Kuulamisosas andsid esimesed 10 üksikküsimust (1. ülesanne) 0,5 punkti, järgmised 8 üksikküsimust (2. ülesanne) 0,6 punkti ja iga 3. ülesande õige vastus 1 punkti. Kirjutamis- ja kõnelemisosa hinnati nagu ikka skaalade järgi. Kirjutamisosas andis esimene ülesanne 8 ja teine 12 punkti; kõnelemisosa hindamiseks kasutati ühtset skaalat.

Tabel 1: 2004. a. inglise keele riigieksami osad

Eksamiosa	Punkte	Ülesandeid	Üksikküsimusi	Aega
Kirjutamisosa	20	2		75 min
Kuulamisosa	20	3	$10 + 10 + 9 = 29$	35 min
Lugemisosa	20	5	$7 + 6 + 10 + 9 + 8 = 40$	50 min
Keelestruktuur	20	3	$7 + 9 + 9 + 15 = 40$	40 min
Kõnelemisosa	20	3		15 min

2 Eksami korraldus

Kirjalik eksamitöö toimus 9. mail 2004. a. ning algas kell 11 kirjutamisosaga. Kirjutamisosa ülesannete täitmiseks oli aega 75 minutit. Pärast lühikest vaheaega jätkus eksam kell 13 kuulamisosaga. Kuulamisosa ülesandeid kuulati vastavalt koolide valikule, kas traditsiooniliselt helikassetidelt või – esmakordse variandina – CD-delt, mis peale eksami lõppu tuli koos eksamitöödega Eksamikeskusesse tagasi saata. CD-de kasutusele võtul peatume pikemalt kuulamisosa põhjalikumalt käsitlevas lõigus.

Sarnaselt eelmise aasta eksamiga, olid ka sel aastal kuulamis-, lugemis- ja keelestruktuuride osad koondatud ühte vihikusse ning oma vastused märkis iga eksaminand ise vastuslehele. Pärast seda, kui diktator oli teatanud kuulamisosa lõpu, jätkasid õpilased lugemis- ja keelestruktuuri osadega. Nende ülesannete täitmiseks oli kokku 90 minutit ning õpilased võisid selle aja piires ise otsustada, millises järjekorras ülesandeid täita ja kui kaua ühe või teise ülesande peale aega kulutada. Kui ettenähtud aeg läbi sai, jagati õpilastele vastuslehed. Vastuste kandmiseks tööst vastuslehtedele oli aega 30 minutit.

Suuline osa viidi läbi viiel päeval – 10.-14. mail – ja see algas hommikul kell 10. Kui mingil põhjusel soovis kool alustada näiteks tund aega varem, tuli sellest Eksami-keskusele luba küsida. Suuline osa oli harjumuspärasel intervjuu vormis. Sarnaselt eelmise – 2003. aastaga oli ka sel aastal eksaminandi poolt esitatava monoloogi aluseks lühitekst (100-150 sõna).

Intervjuu algas nagu varasematelgi aastatel sissejuhatava lühivestlusega, mida ei hinnatud. Pärast seda võttis õpilane ühe ülesandekaardi teksti ja selle juurde kuuluvate suunavate küsimustega. Kui õpilasel tekkis tekstist arusaamisel raskusi, võis ta õpetajalt selgitust paluda. Ka tänavu olid lühiteksti all ära toodud keerulisemad sõnad koos inglise keelse sõnaraamatu definitsiooniga. Kui õpilane oli ülesandest aru saanud, anti talle 15 minutit ettevalmistusaega, kui õpilane ei saanud aru, mida temalt oodatakse, võis ta intervjuerijalt selgitust paluda ning selle eest punkte ei alandata. Ettevalmistuseks ettenähtud aja jooksul võis ta ka märkmeid teha. Enamikus koolides tuli samal ajal teine eksaminand ettevalmistatud monoloogi vastama. Kui õpilane 2-3-minutilise monoloogi lõpetas, jätkus intervjuu juba tavapärasel vormis: õpetaja küsimustega ja õpilase juhitud vestlusega, mille aluseks oli konkreetne ülesanne.

Iga suulise eksami päeva jaoks oli kindla tähistusega eksamikomplekt. Nagu eelmistel aastatel olid ka 2004. aastal kõik eksamikomplekti osad varustatud komplekti märgistava tähe ja stsenaariumi järjekorda tähistava numbriga, et hõlbustada komplekti erinevate osade kokkupanemist. Komplekti kuulusid:

- juhend suulise eksami läbiviimiseks (vt lisa 11),
- juhend intervjuerijale ja hindajale (vt lisa 12),
- eksamiülesanded ja toetusmaterjal intervjuerijale (vt lisa 7),
- eksamiülesanded hindajale,
- monoloogikaardid eksaminandile (vt lisa 8),
- ülesandekaardid eksaminandile kolmanda ülesande tarvis (vt lisa 9)
- kaks hindamisskaalat (vt lisa 10),
- hindamisprotokoll, mille täitis hindaja ja mille õigsust kinnitasid oma allkirjaga nii hindaja kui intervjuerija.

Materjalid on konfidentsiaalsed eksamiperioodi lõpuni ja kasutamiseks ainult ettenähtud kuupäeval. Kooli juhtkonna poolt määratud töötaja vastutab nende kindla hoidmise eest. Eksamimaterjalid avatakse eksamipäeval tund aega enne eksami algust selleks, et nii intervjuerija kui ka hindaja saaksid nendega tutvuda ja veel kord läbi lugeda juhtnöörid eksami läbiviimise kohta.

Loodetavasti on juba tavaks kujunenud, et eksamiruumis viibivad vaid intervjuerija (õpilase aineõpetaja), hindaja (mõni teine sama kooli õpetaja või võimalusel kvalifitseeritud inglise keele õpetaja väljastpoolt). Lisaks neile, enamikes koolides ka üks eksaminand, kes samal ajal kui teine vastab, teksti loeb ja oma monoloogi ette valmistab. Eksamisituatsioon on iseenesest pingeline ja ei ole mõtet olukorda liigsete inimeste juuresolekuga õpilaste jaoks raskemaks teha.

Sarnaselt varasemaga soovitati ka sel aastal vastused lindistada, et oleks hiljem (apellatsiooni korral) võimalik kontrollida hindamise õigsust ning kasutada saadud materjale nii õpetajate kui õpilaste õpetamisel. Paraku leidis enamik õpetajaid/õpilasi endiselt lindistamise mittevajaliku olevat.

3 Eksamil osalejate andmed

2004. aastal tegi inglise keele riigieksamit pea sama palju õpilasi kui möödunud aastal – 9100 õpilast. 2003. aastal oli vastav arv 9133 eksaminandi. (1997. aastal sooritas eksami 9302, 1998. a. 8769, 1999. a. 9258, 2000. a. 9461, 2001. a. 8488 ja 2002. a. 9299 eksaminandi). Seega oli inglise keele eksam osavõtjate arvult endiselt teine (esimesel kohal paikneva eestikeelse emakeele kirjandi – 9472 ja kolmandal kohal asetseva – matemaatika 6966 eksaminandi – eksami vahel, jõudes küll tänavu juba ohtlikult lähedale kirjandi sooritanute arvule. Siit järeldus, et inglise keele eksam saab aasta-aastalt üha populaarsemaks ja järjest enam õpilasi langetab otsuse just selle eksami kasuks. Riiklikule Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskusele laekunud eksamitööde andmete põhjal võib väita, et ca. 70% tänavustest gümnaasiumilõpetanutest tegi valikeksamina ka inglise keele eksamit.

Käesolev analüüs koostati tuginedes 9057 eksaminandi andmetele, kes sooritasid riigieksami nõ. õigel päeval – 9. mail, 2004 aastal (42 õpilast, kes sel päeval haiguse või muul olulisel põhjusel puudusid, sooritasid nn. lisaeksami). Valdav enamik valimi moodustanud eksaminandist lõpetas kooli sel aastal 8706, 8292 neist gümnaasiumi (91%) ning vaid 391 õhtukooli (4,3%) ja 407 (4,5%) kutseõppeasutuse. Sarnaselt eelnevatele aastatele oli ka nüüd 74% eksaminandidest eesti õppekeelega ja 26% vene õppekeelega koolist; samuti jagunesid pea identselt eelmise eksamiga ka sooprotsendid, vastavalt 42% oli meessoost ja 58% naissoost.

Ligi pooled (4280 eksaminandi e. 46%) gümnaasiumilõpetajatest olid suurlinnast, 20%, 1819 valla- või väikelinnakoolist ja 15%, ehk 1339 õpilast maakonnakeskusest, ligi 10% moodustasid nn. teeninduspiirkonnata koolis.

Kokkuvõttes võib öelda sama, mis eelmisel aastal, et ehkki inglise keele eksami sooritanute arv on aastate lõikes kõikunud, on populatsioonid oma koosseisult olnud küllaltki sarnased.

4 Hindamine

Kuulamis-, lugemis-, ja keelestruktuuri osad olid objektiivselt hinnatavad, st neid hinnati vastavate võtmete alusel (vt lisad, key 2004). Vastused osadele ülesannetele (2. kuulamisülesanne ja esimene ja kolmas lugemisülesanne) sisestati kohe arvutisse ning arvuti hindas sisestatud võtme alusel eksaminandi tööd. Ülesanded, kus eksaminandid pidid midagi kirjutama, tuli aga kõigepealt õpetajatel hinnata (eksaminandi antud vastus õigeks või valeks tunnistada). Objektiivosa töid hindas kokku 13 õpetajat.

Kui tööd olid hinnatud, sisestati tulemused arvutisse ja arvuti korrutas iga osa tulemuse vastava koefitsendiga (kuulamisosal vastavalt ülesande raskusastmele (vt. eespool) lugemisosal ja keelestruktuuri osal 0,5ga). Saadud punktid liideti kokku ja vajadusel ümardati.

Kirjutamisosa ja suulise osa hindamisel kasutati hindamisskaalasid, st neid osasid hindasid vastava väljaõppe saanud õpetajad.

Kirjutamisosa hindamisskaalad olid koostatud samadel alustel varasemate aastate analoogsete kirjutamisülesannete skaaladega (vt lisad, hindamisskaalad).

Töid hindas ligi 50 vastava väljaõppe saanud hindajat, kellest suurem osa olid kirjutamisosa töid hinnanud ka eelmistel aastatel. Iga tööd hindas kaks erinevat hindajat, kes ei teadnud teineteise antud punkte. Enne hindamist toimus hindamise standardiseerimine: kõik hindajad hindasid üht ja sama tööd ning seejärel arutati koos mitu punkti iga aspekti eest anda. Nii toimiti 3-4 eksamitööga.

Iga hindaja sai hindamiseks tööde paki, mille komplekteerimisel kasutati arvutit, et vältida juhuseid, kus hindajale satuvad parandamiseks tema enda kooli õpilaste tööd ning tagamaks hindamispakkide võrdsust. Eksamitööde esimeseks hindamiseks oli aega üks nädal. Seejärel tulid hindajad taas kokku, viidi läbi uus standardiseerimine ning hindajad andsid oma tööd teisele, juba eelnevalt kindlaksmääratud hindajale teistkordseks hindamiseks.

Pärast teist hindamist võrdles arvuti I ja II hindaja poolt antud punkte. Vastavalt HM määrusele (vt RTL 2002, 20, 249; § 15, lõik 7) sai ka tänavu töö kuni neljapunktilise erinevuse korral kahe hindaja punktidesumma keskmise hinde, mis hiljem liideti teiste kirjaliku eksami osade eest saadud punktidega ja vajadusel ümardati. Kui erinevus oli rohkem kui neli punkti, läks töö kolmandale hindamisele.

Sel aastal, sarnaselt 2003. aastale saadi lõpphinne järgmiselt: kui III hindaja hinne langes I või II hindaja hindega kokku, arvestati seda lõpphindena; kui kõik kolm hindajat andsid erinevaid hindeid, arvestas arvuti lõpphindena seda tulemust, mis oli keskmisel positsioonil (vt näidet tabelis 2).

Tabel 2: Kolmandat hindamist vajanud kirjutamisosa tööde lõpphinne kujunemine

I hindaja	II hindaja	III hindaja	Lõpphinne
8	12	12	12
8	12	8	8
8	12	13	12
8	12	7	8
8	12	10	10

Sel aastal läks kolmandale hindamisele 5,9% subjektiivselt hinnatavatest töödest, eelmisel aastal oli vastav protsent 6,5% ja 2002. aastal 5,1% töödest. Nagu ka 2002. ja 2003. aastal oli I ja II hinde lubatud vahe neli punkti. Eelmistel aastatel, kui lubatud hindevahe oli kolmepunktiline, hinnati kolmandat korda enam kui poole võrra rohkem töid 2001. aastal 13,6% eksamitöödest. 2000. aastal 12,5%, 1999. aastal 15,2 ja 1998. aastal 18,0.

Suulisel eksamil lasus vastutus hinde eest hindajal, kelleks pidi olema õpetaja, kes õpilast ei õpetanud. Selle nõude eesmärgiks on objektiivsema tulemuse saamine. Vastavalt hindamisskaalale (vt lisa suulise osa hindamisskaala) hinnati eraldi monoloogi ja vestlusoskust. Kogu intervjuu käigus jälgiti õpilase hääldust, grammatika- ja sõnavarakasutust. Sarnaselt eelmise aasta skaalaga olid hinded diferentseeritud: kui grammatika ja sõnavara eest oli võimalik saada maksimaalselt 5 punkti, siis hääldus ja monoloog ei andnud rohkem kui 3 punkti ning vestlusoskus 4 punkti.

Kuna endiselt lindistatakse intervjuusid vaid vähestes koolides, ei ole võimalik kontrollida, kuivõrd hästi erinevad hindajad hindekskaalat järgisid. Et selles vallas probleeme esineb, ilmneb, kui võrrelda kooliti eksami kirjalike osade ja suulise osa

hindeid. On terve rida koole, kus suulise osa keskmine punktisumma on tunduvalt kõrgem kui kirjalike osade oma ning suulise ja kirjalike osade tulemuste korrelatsioon väga madal (vt. suulise osa analüüs). Intensiivsem koolitus aitaks olukorda veidi leevendada, kuid kuni kõiki intervjuusid ei lindistata, jäävad eksami suulise osa tulemused kahjuks siiski ebausaldusväärseks.

5 Eksami tulemused ning võrdlus varasemate eksamitega

5.1 Üldanalüüs

2004. aasta inglise keele riigieksami keskmine punktisumma (66,6 punkti sajast võimalikust) asetub inglise keele riigieksamite aastate lõikelises võrdluses 2002. aasta suhteliselt keskmisega samale joonele (66,7 punkti). Eksami keskmised näitajad on viimasel kolmel aasta varasemate näitajatega võrreldes pisut tõusnud (vt tabel 3).

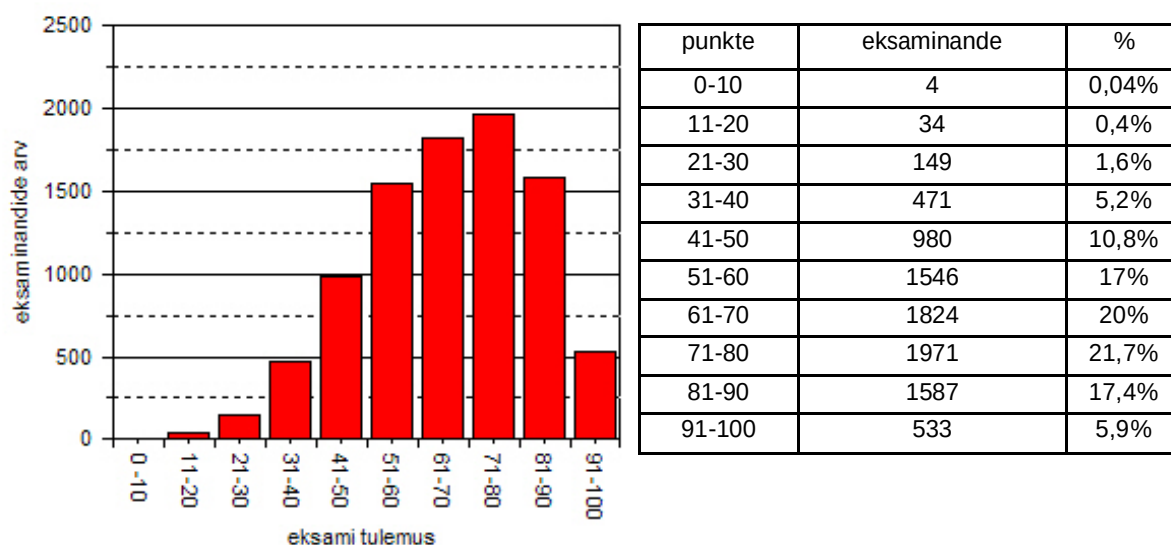
Tabel 3: Inglise keele riigieksami põhinäitajad aastatel 2000-2004

	2000	2001	2002	2003	2004
Eksaminande	9461	8488	9299	9133	9099
Punkte	100	100	100	100	100
Keskmine	62,5	64,1	66,7	65,2	66,6
Standardhälve	19,7	18,8	17,8	16,9	16,7
Minimaalne	0	0	0	0	0
Maksimaalne	99	99	100	100	100

Tänavu sai 100-punktilisel eksamil vähem kui 30 punkti 2% eksaminandidest ning ligi 6% eksaminandidest saavutas tulemuse üle 90 punkti, mõlemad arvud on eelmise aastaga võrreldes pisut väiksemad – vähem oli neid, kes tegid töö kas väga halvasti või väga hästi. (2003.a. 3,4 ja 7%) (vt ka joonis 1). Nimetatud arvud on aastate lõikes olnud suhteliselt sarnased: 1997. aastal oli alla 30 punkti saanud 3,4%, 1998. aastal 7,3%, 1999. aastal 6,0%, 2000. aastal 5,6% ja 2001. aastal 5,1%, samal ajal kui üle 90 punkti sai 1997. aastal 6,1%, 1998. aastal 5,9%, 1999. aastal 7,4%, 2000. aastal 6,7% ja 2001. aastal 5,8% eksaminandidest. Ka sel aastal jäi põhiosa eksaminandide (74%) tulemus 50 ja 90 punkti vahele, sama protsent eelmisel aastal oli 73.

Sellest nähtuvalt oli eksam valdavale enamusele selle valinud õpilastest sobiva raskusega. Kuna alates 2002. aastast hakkas kehtima 20 punkti soorituspiir, jäi eksam sooritamata üheksal keskkoolilõpetajal. Veelkord tahaks rõhutada, et soorituspiir paneb õpilastele vastutuse, sest riigieksami mittesooritamise korral jääb ka keskkool lõpetamata. Viimast siiski vaid juhul kui ei ole valitud enam kui kolm riigieksamit, mille sooritamine on keskkooli lõpetamiseks vajalik.

Joonis 1: 2004. aasta inglise keele riigieksami tulemus protsentuaalselt

Nagu varasematelgi aastatel oli nüüdki eesti õppekeelela koolide lõpetajate keskmine punktisumma (67,5 punkti) mõnevõrra kõrgem kui vene õppekeelela koolide lõpetajatel (64,2 punkti) (vt tabel 4), mis on oma suurusjärgudes võrreldavad eelmise aasta keskmistega (vastavalt 66,5 ja 61,2 punkti). Jätkuv keskmiste tulemuste erinevus on ilmselt selgitatav asjaoluga, et üldjuhul on vene õppekeelela koolides eesti keele tundide tõttu inglise keele jaoks vähem aega kui eesti õppekeelela koolides. Viimasel paaril aastal on märgata mõningast tasandumistendentsi – tänavu oli vahe vaid kolme punktiline, 2003. aastal neljapunktiline ja aasta enne pea kuue punktiline.

Huvitav on ka ära märkida, et eriti suured erinevused torkasid silma just kirjutamis- ja kuulamisosades, mõlemas üle 10 protsendilised vahed ülesannete keskmistes lahendusprotsentides, sama tähelepanek, mis ka 2003. aasta statistikast ilmnes. Tänavu oli vene õppekeelela koolidel üllatavalt madal ülesande lahendusprotsent kuulamisosa esimeses ülesandes, kus õpilasel tuli kuuldu põhjal täita etteantud blankett (Lost luggage form) (43,9%). Lugemise- ja keelestruktuuriosades oli taase suhteliselt võrdsem ning keelestruktuuride osa esimeses ülesandes (kaudne kõne) oli vene õppekeelela koolide lahendusprotsent pea kümne punkti võrra kõrgem kui eesti õppekeelela koolides, mis viitab asjaolule, et esimesed asetavad endiselt suuremat rõhku grammatika õpetamisele ning õppimisele. Suulises osas olid punktisummad taas küllaltki sarnased, kuigi vene õppekeelela koolide õpilased olid kõigis aspektides, peale häälduse eesti õppekeelela koolide õpilastest pisut enam punkte saanud.

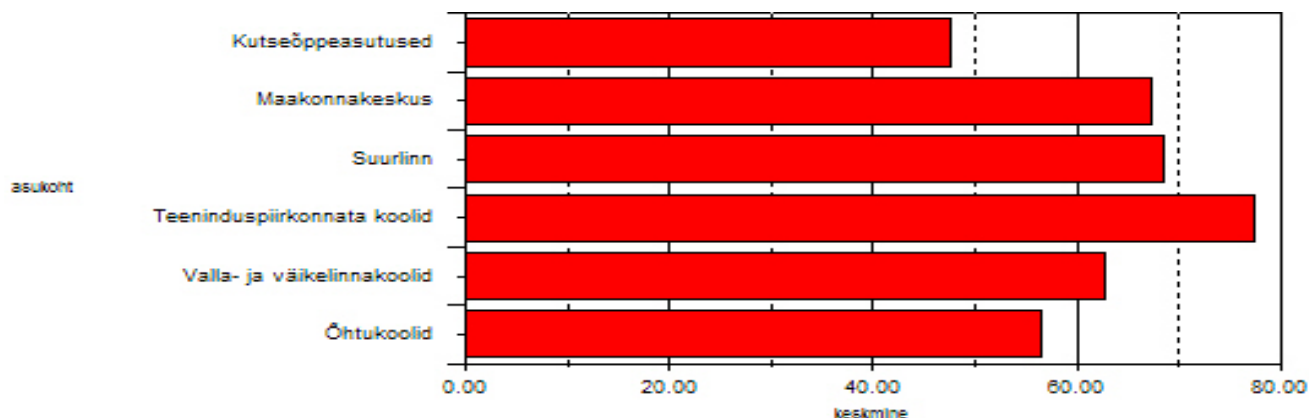
Tabel 4: Eesti ja vene õppekeelega õpilaste riigieksami tulemuste võrdlus (2000-2004)

	2000		2001		2002		2003		2004	
	eesti	vene	eesti	vene	eesti	vene	eesti	vene	eesti	vene
Eksaminande	7280	2177	6363	2125	6951	2348	6805	2326	6682	2374
Keskmine	64,6	55,6	65,8	59,1	68,3	61,9	66,5	61,2	67,5	64,2
Standardhälve	19,2	19,4	18,6	18,5	17,5	17,8	16,7	16,8	16,6	16,9
Minimaalne	0	0	0	0	0	3	0	0	1	2
Maksimaalne	99	95	99	95	100	99	100	98	99	100

Sarnaselt varasemate aastatega ei olnud märkimisväärseid erinevusi meeste ja naiste keskmiste punktisummade vahel (mehed 65,6 ja naised 67,3 punkti). Sel ja varasematel aastatel lõpetanute keskmised tulemused (vastavalt 66,9 ja 58,8 punkti) erinesid – sarnaselt eelmise aastaga – taas 8 punkti võrra. Osaoskustest saavutavad naised kõrgemaid keskmisi kirjutamises (vahe 5 punkti piirimail), samal ajal kui mehed lahendavad pea samavõrra edukamalt kuulamisülesandeid. Lugemises ja keelestruktuuride osas märkimisväärseid erinevusi ei esine ning suulises osas on taas naised mõne punkti võrra kõrgemate tulemustega. Keelestruktuuride osas esines sel aastal ka erandlik ülesanne – nimelt selle osa esimene, kus tuli lõpetada laused kaudses kõnes (indirect speech) – selle ülesande sooritusprotsent oli naistel ca. 10 % kõrgem kui meestel.

Kooli asukoha järgi saavutasid paremaid tulemusi suurlinnas ja maakonnakeskuses õppinud (68,5 ja 67,2 punkti). Nimetatud sooritusprotsendid on aastate lõikes ikka samasse suurusjärku jäänud – st. märgatavat erinevust ei esine. Valla- ja väikelinnakoolide õpilaste keskmine tulemus jäi mõnevõrra madalamaks (62,7 punkti). Ka see erinevus on aastate lõikes sama olnud (ka eelmisel aastal viie punktiline vahe suurlinnakoolidega võrreldes). (vt. joonis 2). Sarnaselt 2003. aastale tegid teeninduspiirkonnata koolide õpilased taas eksami kõige paremini – keskmine sooritusprotsent 77,5. Kutseõppeasutuste õpilased sooritasid eksami mõnevõrra madalamatele tulemustele – 47,7 % keskmine sooritusprotsent.

Joonis2, sooritusprotsendid asukoha järgi

Gümnaasiumilõpetajad (keskmine 68 punkti) sooritasid sarnaselt varasemate aastatega eksami tunduvalt paremini kui õhtukoolide või kutseõppeasutuste lõpetajad (keskmised vastavalt 56,5 ja 47,7 punkti). Kutsekoolide keskmine on langenud 2003. aastaga võrreldes 3 punkti võrra, õhtukoolide vastav arv jääb mullusega võrreldes samasse suurusjärku ja gümnaasiumide keskmine tulemus on taas kahest eelpool mainitust tublisti kõrgem. Tahaks loota, et see vahe aastate jooksul väheneb – mõningast ühtlustumist lubavad statistilised andmed aastate lõikes välja lugeda, samas esineb ka kõikumisi.

Eksami viis osa varieerusid keskmiselt sooritusprotsendilt 57,3%-st (keelesstruktuurid) 80,1 %-ni (kõnelemine) (vt tabel 5). Suulise osa keskmine on võrreldes eelmise aastaga taas pisut tõusnud (eelmisel aastal 80%), taas samas suurusjärgus 2000 aasta eksamiga (vastav % oli 78). Nagu standardhälbest nähtub, eristas sel aastal tugevaid ja nõrku õpilasi kõige paremini kuulamisosa, kõige madalama eristusejõuga oli lugemisosa.

Tabel 5: 2004. aasta riigieksami osade põhinäitajad (analüüsis on arvestatud vaid neid õpilasi, kes tegid põhieksami kõik osad)

	Kirjutam.	Kuulam.	Lugemine	Struktuur	Kõnelem.
Eksaminande	9057	9057	9057	9057	9057
Punkte	20	20	20	20	20
Keskmine	13,4	12	13,7	11,5	16,1
Keskmine %	66,8	59,8	68,3	57,3	80,1
Standardhälve	3,8	4,5	3,6	4,3	3,6

Üheks peapõhjuseks, miks inglise keele eksam koosneb viiest erinevast osast, on arusaam, et keeleoskus ei ole ühtne, vaid koosneb erinevatest osaoskustest, mis erinevatel õpilastel võivad olla erineval tasemel. Sel aastal oli sarnaselt eelmisele aastale taas kõrgeim korrelatsioon lugemis- ja struktuuriosa tulemuste vahel (tänavu 0,74 ja 2003. aastal 0,77), mida võib seletada sellega, et keerulisest tekstist arusaamiseks, peab eksaminand ka grammatikat hästi tundma. Sel aastal korreleeruvad keelestruktuuride osa ülesanded võrdselt kõrgelt nii kirjutamise (0,72), kuulamise (0,73) kui ka lugemisosa (0,74) tulemustega – ehk teisisõnu, selleks, et saada hästi aru audeeritavast või loetud tekstist ning, et kirjutada essee kõrgetele punktidele, tu-

leb võrdselt hästi tunda ka keele grammatikat. Kuulamisosa korreleerub ühtviisi kõrgelt nii lugemise kui keelestruktuuride osaga. Eksami eri osad on oma vahel seotud, nagu seda on ka keeleoskus. Sarnaselt eelmisele aastale on kõik korrelatsioonid küllalt kõrged ning näib, et tugevamad õpilased on üldiselt tugevamad ja nõrgad õpilased nõrgemad kõigis eksamiosades. Kõige madalamaks osutus taas suulise osa korrelatsioon – seda nii teiste osaoskuste kui ka eksami tervikuna (0,77, teistel osadel keskmiselt 86), siit võib järeldada, et hindamine ei ole paraku täiel määral objektiivne, sest ilma grammatikat tundmata ei suudeta end reeglina ka verbaalses kõnes arusaadavalt väljendada.

Seega võib üldanalüüsi põhjal väita, et 2004. aasta inglise keele riigieksam tervikuna oli nii raskusastmelt kui muudelt statistiliselt näitajatelt küllalt sarnane varasemate eksamitega.

5.2 Kirjutamisosa

Kuna viimastel aastatel on eksamistöös olnud ametlikku stiili nõudvad ülesanded, siis sellel aastal tuli esimese ülesandena kirjutada isiklik kiri – paluda kirjasõbralt abi kontserdikülastuseks Londonis. Kirjutamisosa instruksioonis oli antud neli prompti, mille kohta tuli formuleerida kas küsimus või palve. Väga vähe oli töid, kus antud märksõnad olid jäänud täies ulatuses kasutamata, kuid siiski oli puudujääke kogu informatsiooni rakendamisel. Näiteks oli küll palve osta pilet kontserdiks, kuid puudus selle toimumise aeg. Väga sage viga: a ticket to pro for the concert. Mõni kirjutajaist palus endale osta hoopis lennupileti, mõni esitas vaid küsimused, millal on kontsert, millal tuleb olla Londonis, millal linnaga tutvuda ja kus elada. Suurem osa kirjutajaist näitas oma keeleoskust mainides, et Robbie Williams on tema lemmikartist ja ta on põnevil võimaluse üle nautida kontserti. Tunduvalt enam oli kasutatud artikliga versiooni: the Robbie Williams concert kui omastava käände lõppu Williams'/'s. Lennujaamas kohtumist osati kenasti paluda, kuigi sageli kirjutati meet with me, ja toodi põhjenduseks eksimisvõimalus (e.g. I didn't know London and I can get losted).

Kuigi mitmes eelnevas eksamitöös on kasutatud sõna accommodation (ka selles juhendis oli see olemas) ja analüüsides pööratud tähelepanu vale kirja pildi ohule, jätkuvad sellega probleemid. Samuti pole mõistetud väljendit arrange accommodation ja on lahti kirjutamata jäänud märksõnad at home or hostel. Näiteks: You should arrange accommodation at home or hostel./ Where is my arrange accommodation? / We could arrange something at your place or in my hostel. Could you give me some accommodation about a place where I could stay? Oli ka küsimus: Can I sleep with you?

Kõige problemaatilisem oli märksõna sightseeing kasutamine, ajades segamini see/visit sights ja do/go sightseeing. (...to watch sightseeing,...to visit sightseeings, ...to show me some sightseeings, ...to see a plan sightseeing)

Kirja formaadi osas jäeti ikkagi sageli kirjutamata kuupäev, kuid õigeks loeti kõik erinevad variandid. Kuupäeva kohale võis kirjutada kohanime, nagu isiklike kirjade puhul sobilik (Handbook lk.26) Pöördumine Dear Chris oli valdavalt korrektne ja ka

lõpuväljend Best wishes, Love, Yours etc., kuid esines siiski ka Hi! Hello! ja Yours sincerely/faithfully. Tundub, et kõik polnud mõistnud pen-name tähendust, sest kiri oli kirjutatud kas Mardile Mari poolt või vastupidi. Sissejuhatav ja lõpulause olid pea-aegu kõigil olemas, kuigi sageli kaldus stiil ametliku keelekasutuse poole ja välditi ka lühendvorme. Tavaline alguslause: I am writing to you to thank you for the invitation ja edasi I would like to ask you some more information... Kuid kui kiri oli sõbralik ja palved esitatud viisakalt (sageli liigendatult Firstly... Secondly...), siis see ei häirinud. Üsna sage oli kummaline viga: I'd please you to buy...Liiga tihti kasutati ka modaal-verbi should, näiteks You should buy/meet/plan...You should carefully organise my coming to England.

Esimese ülesande kohta võib kokkuvõtlikult öelda, et osati oma soove viisakalt esitada, osati väljendada heameelt võimaluse üle nautida kontserti ja veeta põnev nädalalõpp koos Chrisiga (igauhe enda otsustada jäi, kas Chris on neiu või noor-mees).

Tabel 6: Riigieksami kirjutamisosa põhinäitajad aastatel 2000-2004 (analüüsis on arvestatud vaid neid õpilasi, kes tegid põhieksami kõik osad)

	2000	2001	2002	2003	2004
Eksaminande	9400	8450	9251	9092	9057
Üksikülesandeid	2	2	2	2	2
Punkte	20	20	20	20	20
Keskmine	12,3	11,3	11,6	11,8	13,4
Keskmine %	62	57	58	59	66,8
Standardhälve %	20,3	20,5	20,4	21,8	19
Minimaalne %	0	0	0	0	0
Maksimaalne%	100	100	100	100	100

Kirjutamisosa teine ülesanne oli essee teemal Having a Job while Studying, tuli arutleda nii positiivsete kui negatiivsete aspektide üle. Üldiselt osati seda teemat hästi lahti mõtestada. Leiti, et haridus on kallid ja ainult vanemate kulul õppimist saavad endale lubada vähesed. Samas leiti, et gümnaasiumiõpilastele on see suur lisa-koormus ja igapäevast töөлkäimist tuleks vältida (If you want to be a wonderful student and a good worker, don't do these two things at the same time.) Kuigi suuremas osas töödes oli üheks positiivseks aspektiks oma raha omamine, mis annab inimesele iseseisvuse ja otsustusvabaduse, nimetati ka seda, et ometigi õpetab ise raha teenimine seda teisiti hindama (Then you know how hard it is to earn and how easy it is to spend; maybe after that we would understand our parents better). Väga tähtsaks peeti ajafaktorit (learn to value your free moments) ja oskust oma aega planeerida (balance between work and study) Leiti, et õppimise ajal töötamine võib vähendada suhtlusringkonda (working can ruin your friendship, destroy connections, you cannot enjoy your childhood), pinget võib põhjustada stressi ja terviseprobleeme ning kõige suurema ohuna nähti õpitulemuste halvenemist ja isegi õpingute katkestamist (having an income reduces the wish to finish school, ...and afterwards if you loose a job you have nothing – no job, no education) Vastukaaluks väideti, et õpingute ajal töötamine pakub väärtuslikke kogemusi ja aitab luua kasulikke ärisuhteid, eriti veel, kui töö on õpitavaga seotud (Having a job helps us select between useful

and useless knowledge. ...prepares for real life, ...you gain work experience, ...put your knowledge into practise). Leiti ka, et suur hõivatus hoiab noori eemal halbadest harjumustest ja ahvatlustest (get away from troubles, drugs, smoking, drinking). Kokkuvõtvalt väideti, et iga inimene peab ise suutma otsustada, mis on tema jaoks prioriteetne ja jõukohane.

Esines ka teemast mööda kirjutamist: hea haridus võimaldab hea töökoha. (When you are stupid then you don't have a future and even women don't want you.) Mitmed lõpetasid oma essee lausega: What doesn't kill you makes you stronger. Sage-daseks veaks oli mitmuse lõpp sõnades homework, knowledge, experience; veel mõned vigade näited: if a job likes you..., The jungmen are jobbing. ... the onlyest chance ... one pro, one con...in university... spear time, defenetily ...

Üldiselt tundus, et rahast kirjutati liiga palju ja ületähtsustati selle teenimise vajadust, kuid samas oli mainitud ka võimalust aidata oma perekonda ja isegi tegelda heategevusega. (vt. ka kirjutamisosa näidised, lk. 19-21)

5.3 Kuulamisosa

Uuenduslikult kuulati 2004. aasta inglise keele riigieksamil kuulamisülesandeid tavapärase kasseti kõrval ka CD-lt. Igal koolil oli võimalus valida, kumma variandi kasuks nad otsustavad, sõltuvalt tehnilistest jms. võimalustest. Koolid, mis mingil põhjusel valikut ei teinud, said Eksamikeskuselt tavapärase kasseti. Siinkohal tahakski pöörduda koolide eksamikorraldajate, eksamikomisjoni liikmete ja õpetajate poole palvega eksami eel põhjalikult kontrollida nii tehnikat kui eksamiruumi akustikat. Harvard ei ole juhud, kus eksamit kirjutatakse äärmiselt halva akustikaga saalis ja kus teatud kohtades istuvad õpilased kuulevad lindistust halvasti või ei kuule üldse. Alati ei sõltu heli otseselt lindistuse kvaliteedist ja siin saab korraliku kvaliteedi tagamisel iga kooli eksamikomisjon nii mõndagi ära teha.

Tabel 7: Riigieksami kuulamisosa põhinäitajad aastatel 2000-2004 (analüüsis on arvestatud vaid neid õpilasi, kes tegid põhieksami kõik osad)

	2000	2001	2002	2003	2004
Eksaminande	9258	8450	9251	9092	9057
Üksikülesandeid	36	32	30	28	29
Keskmine %	58	74	66	60,8	59,7
Keskmine	11,6	14,7	13,2	12,2	12,0
Standardhälve %	21,8	18,5	20,2	22,0	22,5
Minimaalne %	0	0	0	0	0
Maksimaalne%	100	100	100	100	100

Kuulamisosa koosnes tavapäraselt kolmest ülesandest, milledest esimeseks oli vestlus lennujaama 'kadunuma läinud pagasi' kontoris ja ülesanne – ankeedi täitmine (form filling). Ülesanne oli raskusastmelt keerulisemaks kui teine ülesanne – 53 % ja raskeimateks küsimusteks osutusid esimene ja teine küsimus. Esimeses tuli eksaminandil täht - tähelise dikteerimise (spelling) järgi kirja panna kaotatud esemete omaniku täpne nimi ja teises hotell, kuhu leitud esemed toimetada (vt. key). Mõlema keskmine sooritusprotsent oli 30, mis selgelt näitab, et keskkooli lõpetajate oskus sõ-

nu 'spell'ida jätab tõsiselt soovida. Kuna tegemist on siiski küllaltki praktilise oskusega, mida tihti ka igapäeva elus vaja läheb, tuleks sellele ilmselt tundides enam tähelepanu pöörata. Ülesande eristusjõud oli hea, üksikküsimuste eristusindeksid jäid vahemikku 42-66, erandiks oli viimane küsimus, kus õpilasel tuli märkida kaotatud esemete rahaline väärtus (50 naela) sooritusprotsendiga 86, millest lähtuvalt ka eristusjõud oli pisut madalam (24).

Teine ülesanne koosnes kümnest erinevatesse valdkondadesse kuuluvatest uudisjuppidest, millele vastamiseks tuli eksaminandil valida kolmest valikvastusest sobiv. Ülesanne oli kuulamisosa kergeim, sooritusprotsent 78,7, seega tulid õpilased õige vastuse leidmisega küllalt hästi toime. Küllap oleks mõttekas tulevikus seda laadi äratundmisel põhinev ülesanne järjestuselt kohe esimeseks paigutada.

Kolmas tekst tutvustas Eesti heliloojat Veljo Tormist ning osutus oodatult kõige keerulisemaks, keskmine sooritusprotsent 50,1. Õpilasel paluti kirjutada lünkadesse puuduvad sõnad (note taking) ja vastus loeti õigeks, kui oli tabatud teksti / lause mõtet, testiti teksti sisulist mõistmist. Ülesanne oli väga hea eristusjõuga (eristusindeksid 47-73), seega aitas teha vahet ka heade ja suurepäraste õpilaste vahel.

Kuulamisosa ülesandetüüpide valik õigustas end ka 2004. aasta riigieksamil ning ülesanded võimaldasid eristada tugevaid ja nõrku õpilasi. Samuti õigustas end osaline üleminek CD-dele; heli ja lindistuse kvaliteet paranesid mullusega võrreldes tunduvalt ning seetõttu plaanib Eksamikeskus ka tulevikus audeerimisülesannete puhul CD-sid kasutada.

5.4 Lugemisosa

Lugemisosa koosnes kolmest tekstist, millest esimese juurde kuulus kaks, teise juurde üks ja kolmanda juurde taas kaks ülesannet. Kokku sisaldasid viis ülesannet 40 üksikküsimust (üksikküsimuse kaal oli seega 0.5 punkti). Tekstide kogupikkus oli umbes 1500 sõna ja nende juurde kuuluvate ülesannete sooritamiseks oli aega nagu eelmistelgi aastatel 50 minutit.

Nagu statistilistest andmetest nähtub, oli lugemisosa sel aastal raskusastmelt väga sarnane 2003. aasta eksamiga (vt. tabel 8) ning on oma keskmistelt näitajatel võrreldav ka 2000. aasta eksamitööga. Eelmise aasta suhteliselt madal standardhälve on tänavu pisut tõusnud, kuid siiski küllalt madal (18%, sama mis kõige kõrgema keskmise sooritusprotsendiga suulisel osal).

Tabel 8: Riigieksami lugemisosa põhinäitajad aastatel 2000-2004 (analüüsis on arvestatud vaid neid õpilasi, kes tegid põhieksami kõik osad)

	2000	2001	2002	2003	2004
Eksaminande	9258	9400	8450	9092	9057
Üksikülesandeid	40	40	40	40	40
Keskmine %	67	61	72	68,7	68,3
Keskmine	13,3	12,2	14,7	13,7	13,7
Standardhälve %	20,2	22,6	20,9	17,5	18
Minimaalne %	0	0	0	0	0
Maksimaalne%	100	100	100	100	100

Esimene tekst oli ilukirjanduslik tekst koolidest Itaalias (Italian Education). Esimene sinna juurde kuuluvad ülesanne, lausete paigutamine õigesse kohta tekstis, testis loost üldist arusaamist. Teine ülesanne pakkus eksaminandile rea valikvastuseid (kolm varianti iga küsimuse kohta), millest tal tuli valida õige ja testis nii üldist kui kohati ka teksti detailset mõistmist. Kuna pea kõigi õpilaste jaoks oli tegu lihtsa ülesandega oli keskmine sooritusprotsent ka lugemisülesannetest kõige kõrgem – pea 78%. Ülesandes leidsid ka mõningaid liiga kergeid küsimusi (nt. 2, 8 ja 10), kus sooritusprotsendid paiknesid 90% kandis ning seetõttu ei eristanud nimetatud küsimused hästi ka nõrku eksaminande tugevatest – pea kõik vastasid küsimustele õigesti.

Teine tekst oli populaarteaduslik artikkel banaani algupärast ja kodumaast (Rich Pickings) ning testis õpilase üldist arusaamist tekstist, eksaminandil tuli otsustada, milline lõik tekstis annab vastuse seitsmele esitatud küsimusele. Kolme küsimust olid käsitletud kahes erinevas lõigus. Ülesanne oli oodatult esimesest pisut raskem – keskmine sooritusprotsent 74,7 – samas siiski kergemapoolne. Sarnaselt esimese tekstiga leidsid ka siin n.ö. liiga lihtsaid üksikküsimusi (1ja 2), kus sooritusprotsent kõikus 90% piirima lähedal kuid ülesanne tervikuna eristas nõrku tugevamatest esimesest paremini. Banaani käsitleva teksti puhul tuleks veel ära mainida, et kuigi artikkel võrdlemise keerulisi sõnu ning käsitletud teema oli populaarteaduslik, ei olnud eksaminandil ülesande täitmiseks vaja teksti sõna-sõnalt mõista. Piisas üldisest arusaamisest.

Kolmas ülesanne, kavandatult kõige keerulisem, keskendus teksti detailsele mõistmisele. Teemaks oli tänapäeval kõikjal palju käsitlemist leidnud keskkonna probleemistik, mis üha enam on seotud ka keskkonnapõgenike saatusega (Unnatural Disasters). Tekstist arusaamist testiti kahe erineva ülesandega, millest teise lahendamiseks tuli õpilasel mõista või aimata sõnade tähendust tekstist, abiks oli siin ka konteksti põhjal aimamine. Kogu ülesande sooritusprotsent oli madalam (57,2%) kui kahel eelmisel, seevastu eristusindeksid ning biserialid olid kõrged, viimast eriti just sõnaseletusülesande puhul.

Kokkuvõtteks tuleks märkida, et nagu ka eelmistel aastatel tulid õpilased lugemisülesannete lahendamiseks hästi toime. Lugemistekstide pikkust ei ole võimalik oluliselt lühendada kuna autentsete tekstid kipuvad olema mahukad. Samuti ei ole ilmselt otstarbekas iga teksti kohta kahe ülesande koostamine, sest tekstist mitteamine kajastuks siis topelt ja põhjustaks samamoodi ka punktide kaotust.

5.5 Keelestruktuur

Keelestruktuuri osas oli neli ülesannet, mis sisaldasid kokku 40 üksikküsimust (üksikküsimuse kaal seega 0,5 punkti). Osa täitmiseks oli aega 40 minutit. Sooritusprotsent 57,3 oli veidi kõrgem kui möödunud aastal (56) ja keskmine tulemus 11,5 on väga lähedane eelmiste aastate omale (vt. tabel 9).

Tabel 9: Riigieksami keelestruktuuri osa põhinäitajad aastatel 2000-2004 (analüüsis on arvestatud vaid neid õpilasi, kes tegid põhieksami kõik osad)

	2000	2001	2002	2003	2004
Eksaminande	9400	9400	9251	9092	9057
Üksikülesandeid	40	40	40	40	40
Keskmine %	50	55	59	55,9	57,3
Keskmine	9,9	11,1	11,8	11,1	11,5
Standardhälve %	25,4	22,7	21,9	19,6	21,5
Minimaalne %	0	0	0	0	0
Maksimaalne%	100	100	100	100	100

Kõik 2004. aasta kirjaliku eksami keelestruktuuride ülesanded olid väga ühtlase raskusastmega (keskmine sooritusprotsent 54,7-59,6).

Esimene ülesanne kontrollis kaudse kõne kasutamist (meenutus tööintervjuust) ja sisaldas kokku seitse lauset (s.h. kuus küsilause). Kõik selle ülesande küsilausetega osad olid keskmise raskusastmega (õigete vastuste arv 41-69%) ja jutustav lause üsna lihtne (82% õigesti vastanud). Silma torkas see, et kaudse kõne harjutus oli tihti kas väga lihtne (pakkide kaupa õigesti lahendatud) või täiesti valesti tehtud – siit järeldus, et mõnes koolis pööratakse regulaarsele grammatikaõpetusele tähelepanu, teises aga mitte niivõrd. Kuna tegemist on põhikoolis omandatava grammatikaosaga, pidi see ülesanne olema kõige lihtsam (mida näitas ka eeltestimine), kuid osutus statistiliselt kõige raskemaks (keskmine sooritusprotsent 54,7).

Teine ülesanne oli seotud tekst sõnaloo ülesandega, kus vajaminevate sõnade algvormid olid sulgudes antud. Siin osutus raskeks vaid 13. lünk (carriage – 17%) ja liiga kergeks 8. lünk (trying – 84%). Kõik ülejäänud seitse üksikküsimust jäid keskmisesse raskusastmesse (37-69%). Teise ülesande keskmine sooritusprotsent oli 55,3.

Kolmandas ülesandes oli vaja seotud teksti lisada eessõnad ja artiklid. Üheksast lüngast osutusid kõige lihtsamateks 19. ja 23. (eessõnad ühendites 'proud of' ja 'discoverer of'). Raskemaks, kuid mitte keeruliseks osutus 17. lünk ('provide with' – 32%). Artiklitest eksiti kõige enam 20. lüngas ('the very best schools'), kus õigete vastuste protsent oli samuti 32. Üldiselt võib öelda, et lüngad, kus tuli kasutada sobivat artiklit, olid keskmise raskusastmega (39-74%) ja kolmanda ülesande keskmine sooritusprotsent oli 57,4.

Neljas ülesanne oli taas seotud tekst, kus tuli kasutada õiget vormi sulgudes antud tegusõnast (ajavormid, tingimuslause, infinitiiv, jne). Tänu kontekstile oli ülesanne õpilastele igati jõukohane – keskmine lahendusprotsent 59,6. Kõige keerulisemaks osutusid lüngad 30-32 (tingimuslause, keskmine lahendusprotsent 28-37%); eeldatult kergeks osutusid lüngad 33 ja 34 (lihtminevik 89 ja 93% õigeid vastuseid). Veidi raskemaks osutus ka 38. lünk (unbuttoned – 38%), kus kasutati tihti valet eesliidet (disbuttoned).

Kokkuvõtteks võib öelda, et selle aasta keelestruktuuride ülesanded olid keskmise raskusastmega, aga eristasid hästi eri tasemega vastajaid.

Koolitunnis tuleks rohkem tähelepanu pöörata kaudse kõne kordamisele, sest seda on vaja nii igapäevases suhtlemises kui ka eksamil (kaudsed küsimused kirjutada).

misosa ametikirjas, samuti suulise eksami intervjuu osas). Teine oluline aspekt on sõnade moodustamine ees- ja järelliidete abil ning erinevad verbivormid.

5.6 Vastusleht

Sarnaselt eelmiste aastatega, kasutati ka 2004. aasta eksamil vastuslehti. Sel aastal hindasid objektiivsete osade hindajaid töid vastuslehtedelt ja vaid küsitavuste korral vaadati üle ka eksamitöö. Vastuslehtedelt sisestati eksamitöö vastused arvutisse.

Vastuslehtede kasutamine on igati õigustatud, sest see kindlustab tulemuste kiire ja täpse töötlemise. Taas tuleb aga õpilastele südamele panna, et nad oleksid vastuste vastuslehtedele kandmisel tähelepanelikud. Samuti soovitame õpilastel kirjutada vastuslehele ka vastusevariant, milles kaheldakse. Rea tühjaks jätmine ei too ju lisapunkte, osaliselt õige vastus aga, näiteks kuulamisosas, võib seda teha.

Vastuslehti kasutatakse kindlasti ka tulevastes inglise keele riigieksamites kuna see hõlbustab märkimisväärselt nii eksamitööde hindamist kui hilisemat andmete arvutisse kandmist ning töötlemist. Otse töölt hindamine aeglustaks märkimisväärselt kogu hindamisprotsessi.

5.7 Suuline osa

Nagu ka kahel varasemal aastal, moodustas suulise eksami põhiosa monoloog, mis lähtus tsitaadist. Ka hindamisskaala jäi samaks, mis eelmisel aastal. Suulise osa keskmine oli 16,1 punkti võimalikust 20 punktist, mis on kõigi aegade kõrgeim keskmine ning võrreldes eelmise aastaga veel pisut tõusnud.

Tabel 10: Riigieksami suulise osa põhinäitajad aastatel 1999-2004 (analüüsis on arvestatud vaid neid õpilasi, kes tegid põhieksami kõik osad)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Eksaminande	9101	9400	8450	9189	9092	9057
Ülesandeid	2	2	3	3	3	3
Punkte	20	20	20	20	20	20
Keskmine	15,5	15,6	14,7	15,6	16,0	16,1
Keskmine %	77	78	74	78	80,1	80,1
Standardhälve	19,8	21,1	22,6	20,1	18,6	18

Suulise osa eksamikorraldusest

Kõikidel päevadel olid esindatud kaheksa riikliku õppekava teemat, seega oli õpilasel võimalik valida varasemast suurema arvu võimaluste vahel ning eksami sooritamise tingimused olid teemade lõikes võrdsed. Suulise eksami monoloogi osa aluseks tekst (umbes 150 sõna). Tekstile oli lisatud autori nimi ja allikas, mis andis õpilastele lisainformatsiooni, ja oli kasutatav ka osana monoloogist.

Monoloogi ettevalmistuseks oli aega 15 minutit. See võimaldas õpilastel tutvuda tekstiga ning neile järgneva kolme küsimusega ja oma esitus korralikult läbi mõelda. Järgnenud monoloogi esituse järel küsis eksamineeriv õpetaja veel kuus lisaküsimust, mille alusel vesteldi valitud teemal. Rollimängu osa toimus analoogselt eelmiste aastatega, hindamisel jälgiti ka kaudse küsimuse olemasolu.

Järgnev tabel annab ettekujutuse kõikide tekstide keskmistest hinnetest ning tekstide jaotuvusest eksamipäevade lõikes.

Järgnevas tabelis esitame teemade keskmised hinded.

Teema	Tähistus	Keskmine
Personality and personal abilities	A1, B1, ... E1	15,6
Family and home	A6, B6, ... E6	15,5
Friends and other social relations	A3, B3, ... E3	16,4
Environment (natural, social)	A8, B8, ... E8	16,3
English speaking countries	A2, B2, ... E2	16,2
Everyday life	A4, B4, ... E4	16,4
Education and jobs	A5, B5, ... E5	16,2
Hobbies and culture	A7, B7, ... E7	16,0

Esitatud tulemustest nähtub, et olulisi erinevusi teemade lõikes polnud ning see lubab oletada, et gümnaasiumides on käsitlust leidnud kõik õppekavas esitatud teemad.

Seega, nagu tabelist nähtub, saadi kõige kõrgemaid tulemusi vesteldes teemadel 'sõbrad' ja 'igapäevane elu' ning pisut madalamaid punkte rääkides 'isiksustest' ning 'perekonnast ja kodust'. Vahe kõige kergema ja kõige raskema teema/teksti vahel oli vaid ühepunktine, mis demonstreerib selgelt, et tekstid on suhteliselt võrdsed ja võimaldavad õpilastel antud teemal vestelda. Huvitav on mainida, et nii kõige raskem kui ka kõige kergem tekst kuulusid mõlemad teema 'Everyday life' alla – kergeim tekst pealkirjaga 'Water' (C6, Vesi) ja keerulisim 'Consumer Laws' (E6, Tarbija seadused).

Tuleb veel ära märkida, et statistikanumbreid uurides hakkas taas silma, et kui kirjaliku eksami osade keskmised hinded on eesti õppekeelega eksaminandidel keskmiselt paari punkti jagu kõrgemad kui vene õppekeelega eksaminandidel, siis suulise osa tulemused on vene õppekeelega eksaminandidel veidi paremad. Sellest võib järeldada, et suulise osa hindamine on endiselt subjektiivne.

6. Vaided ja nende lahendamine

Inglise keele riigieksamit (koos lisaeksamiga 03.06) sooritas 9100 eksaminandi (5,6% võrra vähem vastava soovi avaldanutest). Oma tulemust soovisid vaidlustada neist 31 (0,34% vs 0,91% eksaminandidest eelmisel aastal). Kuigi vaiete lahendamine nõudis eksamitööde kontrollimist, näitab peaaegu olematu vaiete hulk tegelikult eksaminandide rahulolu oma tulemusega.

Vaiete lahendamisel muudeti tulemust nelja eksamitöö puhul - ühel juhul hinnet tõsteti ja kolmel juhul langetati. 27 vaidlustatud eksamitöö tulemus jäeti muutmata.

Hindeparanduste muutused tekkisid kirjutamise osas, seega subjektiivselt hinnatavas osas.

Kuigi riigieksameid korraldatakse alates 1997. aastast, on ikka veel gümnaasiumilõpetajaid, kes ei ole teadlikud, et eksami suulise osa tulemust saab vaidlustada vaid juhul, kui vastus on lindistatud. Kõik eksaminandid ei tea ka seda, et intervjuueeriv õpetaja on kohustatud tegema suulise vastuse lindistamise ettepaneku.

7 Järeldused

1. Statistiline analüüs näitas, et selle aasta eksam oli raskusastmelt küllalt sarnane varasemate eksamitega.
2. Osaline üleminek kuulamisosa ülesannete audeerimisel tavapärastest kassetidelt CD-dele õigustas end täiesti ning REKKile ei laekunud kuulamisosa kvaliteedi kohta pea ühtegi pretensiooni.
3. Sarnaselt eelnevale aastale vastuslehtede kasutamisega olulisi probleeme ei esinenud.
4. Suulises osas olid ülesanded mitmekesised ja situatsioonid (role play) elulähedased.
5. Kirjutamisosa hindamine on usaldusväärne, sest selles osalevad vastava väljaõppe saanud õpetajad. Hinnete sisestamisel ja võrdlemisel oli sel aastal suureks abiks arvuti, loodetavasti saab sellist koostööd üha edukamalt rakendada ka tulevikus. Tagamaks hindamise kvaliteetsust tuleks subjektiivosa hindajatele korraldada vastavaid täiendkoolitusi.
6. Suulise osa hindamise usaldusväärsus on endiselt madal ning kahjuks ei aita selles osas märkimisväärselt ka hindajate koolitused. Komisjon kaalub erinevaid võimalusi, mis tagaksid ja tõstaksid ka selle osa hindamise kvaliteedi.
7. Õpilaste eksamiks ettevalmistamisel tuleb lähtuda nii kehtivast ainekavast kui ka riigieksami käsiraamatus (Year 12 Handbook 2001-2004) soovitatust. Samuti on kasulik läbi lahendada varasemate aastate eksamitöid, mis on saadaval Eksami-keskuse koduleheküljel.

Kirjutamisosa näidised

Kiri kirjasõbrale

Letter 1

Mart
May 8

Chris

Dear Sir.

Thank you for inviting me in Robbie Williams concert. I gladly accept your invitation and will come over there in 27-th June. But firstly I need you to do some things for me.

Could you buy me a ticket to 27-th June concert and could you arrange me some accommodation in a hostel or your home. Last option off course if it does not cause you any trouble. Can I ask you one little favor more? I gonna be first time in London, so would we plan sightseeing at 7 pm. in the airport. That is when my plane will arrive. I look forward to meet you in person.

Truly yours
Mart

Kommentaariid: punktid: 1+1+1=3. eksaminand ei ole korrektselt kasutanud kõiki promte (nt. 'plan sightseeing at 7 pm. in the airport'), kirja vormistus jätab soovida, puudub korrektne pöördumine, samuti lõpufraas, mõlemad on sõbrakirja jaoks liiga ametlikud. Kirjas esineb õigekirjavigu ja ebatäpsust sõnastuses. Tutvu kindlasti ka hindamisskaaladega.

Letter 2

Hello Chris!

Chris I have decided to go to a concert in London! Buy for me a ticket. Please meet me at the airport Saturday 26th 7 p.m. Can you arrange accommodation at your home! I have no money to hostel! I love Robbie Williams songs! You are so good pen-friend. I am so excited.

I hardly can wait coming in London. Can I do for you something good? Ask from me something that you want from Estonia I bring to you!

Bye you!

Your pen-friend from Estonia !!!

Kommentaariid: 1 punkt sisu eest. Õigekirja- ja grammatikavead pea igas sõnas ja lauses, samuti ei vasta nõuetele kirja formaat (nt. 'Hello Chris!' ei sobi kirja algusfraasiks).

Letter 3

1. May 2004

Dear Chris,

Thank you for your last letter. I was thrilled about the invitation to Robbie Williams' concert in London. As he is one of my favourite artists I have decided to come.

It would be really nice if you could come to the airport to meet me on Saturday at 7 p.m. If possible buy the concert ticket for the 27th of June. I'm also interested in sightseeing. I wonder if you could plan something for Sunday morning. There is one more thing I need to ask from you. Could you arrange my accommodation? I was thinking of a hostel or at your home if that suits you.

I look forward to your letter.

Love

Mari

Words: 120

Kommentaariid: punktid: maksimum - 12. On esitatud küsimusi kõigi etteantud punktide kohta, kirja vormistus ja õigekiri ning grammatika veatud.

Essee 1

We have many interesting job nowadays. If you study, you can choose an excellent and exciting job for you. As for me, I would like to work as a language teacher. But this profession has some advantages as well as some disadvantages.

The main advantage is a possibility to work in EU. As a citizen of the EU you have right to work in any of the European Union countries. Moreover, you can enjoy travel and make new friends. Additionally, language skills help you to understand different cultures and customs. It is very exciting and will open up new opportunities. And finally, working as a language teacher you have an excellent opportunity to earn money for your studying.

However, despite all the advantages listed above this problem has some disadvantages. The main disadvantage is a big responsibility for a job. Especially, if you work with children, you have a big responsibility. Moreover, studying and working is very difficult for person and it takes a lot of time.

In conclusion I would like to add that having a job while studying is very exciting for student. It is an excellent way to find out many interesting things.

Words: 196

Kommentaariid: punktid: $0+1+2+3=6$. Essee on kirjutatud teemast mööda, on arutletud töötamise eeliste ja miinuste üle, palju on juttu ka töötamisest Euroopa Liidus. Vaid kokkuvõttes on mainitud ka õppimist. Seetõttu alandati punktid ka essee vormistuse eest (hindamisskaalas: 'introduction and conclusion inappropriate'). Esineb mõningaid õigekirjavigu. Tutvu kindlasti ka hindamisskaaladega.

Essee 2

In today's world people often prefer to work and study at the same time, but is it really so beneficial?

On the one hand, studying and working at the same time can give certain advantages. While you work you get practice needed for your future job, especially when your job is connected to the subject you study. What is more, you get paid for your work and you can pay for your studies, without having to lend money from the bank. On the other hand it can be quite a problem to study and work at the same time, because both studies and a job require a lot of time and often people having a job while studying have lower marks and grades. Moreover, people become more nervous and irritated due to the lack of rest and sleep, which can lead to serious illnesses.

All things considered, it is up to everyone to choose whether to study and work at the same time or not. But in any situation person should not forget about himself, his family and friends.

Words: 179

Kommentaarid: punktid: maksimum – 12. Essee vastab igati nõuetele, arutletakse nii positiivsete kui negatiivsete tegurite teemadel, essee on liigendatud selgeteks paragraafideks ja eksaminand kasutab lõikude sidumiseks sidefraase (linking devices), mis hõlbustavad essee lugemist. Ebatäpsus sõnastuses ('without having to lend money from the bank', parem oleks 'without having to take a bank loan').